

ВЕРИЦА ШЕВО
ОЛИВЕРА КРИВОШИЋ
Библиотека Матице српске, Нови Сад
vsevo@bms.ns.ac.rs
okrivosic@bms.ns.ac.rs

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ: АКТИВНА МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА ОД РУСИЈЕ ДО ДАЛЕКОГ ИСТОКА

САЖЕТАК | Рад описује развој набавке и размене публикација Библиотеке Матице српске у Новом Саду почев од прве размене публикација са Руском академијом наука 1830, која је подразумевала размену поклона, па до ширења размене и подизања на виши ниво сарадње. Данас, Библиотека Матице српске сарађује са великим бројем институција у Русији, Кини, Јапану и Кореји, тј. са земљама Евроазије, а размена подразумева, не само размену књига, већ и размену стручњака, међународне посете и учешће на конференцијама, фестивалима итд. У раду су описани најзначајнији догађаји везани за културну сарадњу Библиотеке Матице српске са овим делом света.

КЉУЧНЕ РЕЧИ | Библиотека Матице српске, Летопис Матице српске, библиотека, размена књига, набавка књига, међународна сарадња, културна сарадња, Србија, Русија, Кина, Јапан, Кореја

ИСТОРИЈСКИ ОСВРТ

„Живимо у свету који се множи и расте бројем, али не лепотом и даром живота. Он све више личи на помахнитали воз, препун слепаца, путника-намерника, који јури ка провалији. (...) Стога, данас, више него икада, има истине у речи ма да би сва слава света нестала да Бог смртницима није подарио лек у облику књига. (...) Оне спајају расуто, приближавају раздвојено, невидљивом враћају видљиво. (...) Размена књига између појединаца и народа својеврсна је размена емоција. Нема света без књиге и нема књиге без света. Оне су кључеви света,

сагласно томе, и кључ наше српске и европске куће” – речи су Селимира Радловића, управника Библиотеке Матице српске у Новом Саду, којима се обратио њеним читаоцима и посетиоцима.

Библиотека Матице српске - најстарија српска библиотека од националног значаја и прва јавна научна библиотека код Срба основана је 1826. године у Пешти оснивањем Матице српске, првог српског књижевног и културног друштва, а као последица оснивања Летописа Матице српске 1824. године, најстаријег српског књижевног часописа, који и данас излази.

Летопис Матице српске чинио је окосницу фонда на којем се касније градила Матичина библиотека. Основан је под називом Србска летопис на иницијативу тадашњег професора новосадске гимназије Георгија Магарашевића (1793-1830). Уређиван је у Новом Саду, а штампан у Будиму. Његово редовно издавање нарушено је само за време ратова, па се зато сматра да је то најстарији живи часопис који континуирано излази од свог оснивања до данас. Летопис је био средиште презентовања српске књижевности, историје, религије, фолклора и културе, не само српског народа, већ и словенског народа уопште. Око њега су се окупљале младе прогресивне снаге, Срби интелектуалци, који су, услед великих дрштвено-политичких превирања у Угарској проузрокованих Револуцијом 1848/49 године, заједно са Матицом српском и њеном библиотеком напустили Пешту и преселили се у Нови Сад. Било је то 28. априла 1864. године. На иницијативу дугогодишњег управника Библиотеке Матице српске и председника Управног одбора Библиотеке, академика Мира Вуксановића, тај дан изабран је за Дан Библиотеке Матице српске. Био је то дан када је пароброд Напредак бечкеречког трговца Јована Форовића кренуо из Пеште за Нови Сад, преносећи шездесет и један сандук са целокупном Матичином библиотеком. Тога дана вратиле су се Матица српска и њена библиотека својој кући, својој матици, својем народу. Од тада почиње једна нова ера у развоју Библиотеке Матице српске.

Један од најбитнијих догађаја за развој Библиотеке Матице српске јесте долазак на њено чело историчара Јована Радонића (1873-1956), библиотекара од 1899. до 1905. године. Он је у Правилима Библиотеке поставио принципе планског попуњавања, заштите и коришћења књига и периодике и дао основну поставку каталога. Његовим доласком догодиле су се битне реформе и утврдила даља стратегија развоја Библиотеке. Он се трудио да Матичину библиотеку подигне на ниво научног института који би служио, у првом реду члановима Књижевног Одељења Матице српске, а потом и свим члановима Матице српске. Да би се остварила ова улога, сматрао је да је неопходно да Библиотека поседује сваку штампану ствар са територије Карловачке митрополије а, такође, и да

набави свако страно дело које се тиче Срба и словенских народа уопште. Зато је инсистирао на размени публикација. Овакав вид сарадње веома је брзо заживео па је већ 1900. године Библиотека бројала 20 институција у земљи и иностранству са којима сарађује, док је за само две године број институција у размени удвостручен и износио је 39.

Прва размена Библиотеке Матице српске са иностранством догодила се још давне 1830. године, када је Матица српска послала своја издања и првих 20 свеака Летописа на поклон Руској императорској академији наука у Санкт Петербургу. Увидевши велики значај оваког чина, Руска императорска академија је већ 1832. године узвратила поклоном од 24 наслова у 59 књига уз пропратно писмо, у којем се каже да им је част да Матици пошаљу књиге у знак захвалности за њена издања која је претходно примила на дар. Затим је уследио нови поклон Руске академије наука 1839. године, док се међу институцијама којима Матица српска бесплатно шаље Летопис нашла управо Руска императорска академија наука. Тако је започета једна лепа сарадња која и данас траје.

У наредних десетак година креће убрзаније попуњавање фонда кроз поклоне, размену дупликата, куповину. Ти поклони временом су добијали другу форму па су се називали узајамни поклони, да би коначно 1850. године у употребу ушао појам размене публикација, који се и данас користи.

Међутим, Револуција 1848/49. године зауставила је природни културни и политички развој српског и других народа у Хабзбуршкој монархији. У вртлогу тих великих и судбоносних збивања нашла се и Матица српска, чије је седиште у то време било у Пешти, што је битно утицало на њену сарадњу са институцијама у иностранству, у првом реду са Русијом. Сарадња је тих година била прекинута и поново успостављена тек десет година касније, 1858. године, и то индиректно, посредством Руског посланства у Бечу.

САРАДЊА СА РУСИЈОМ

Сарадња Библиотеке Матице српске са Руском академијом наука, започета тридесетих година 19. века, без обзира на немиле догађаје опстаје и прелази у нови 20. век. У Извештају Библиотеке Матице српске датираном 12. септембра 1908. године каже се, да Библиотека Матице српске и даље врши размену са Руском академијом наука и да је од ње примила на дар прва два тома Речника руског језика, Сабрана дела А. С. Пушкина и Енциклопедију словенске филологије, под редакцијом проф. Ватрослава Јагића. Сарадња између двеју

институција не само да опстаје, већ се и проширује. Осим на пољу размене публикација, сарадња са Императорском академијом наука остварује се и на пољу размене знања и стручњака. Те исте 1908. године, Библиотеку Матице српске посетио је Едуард Александрович Волтер (1856-1941), руски и литвански лингвиста, етнограф и фолклориста, са налогом да прегледа словенске библиотеке и успостави сарадњу међу њима. Његова посета резултирала је одабиром 500 наслова из листе дупликата Библиотеке Матице српске са циљем да се попуни фонд Академијине библиотеке и договором да се убудуће редовно међусобно шаљу спискови за размену публикација, сачињени од дупликата које библиотеке поседују. Овакав принцип размене публикација добио је широку примену и показао се као врло користан и практичан, јер се њиме библиотеке ослобађају вишкова књига који непотребно заузимају драгоцен простор на полицама, а уједно попуњавањавају фондови других библиотека којима те публикације недостају. Овакав вид размене публикација се и данас примењује и даје богате резултате.

Прошло је већ 180 година од прве размене књига Библиотеке Матице српске са Руском академијом наука у Санкт Петербургу. Поводом јубилеја 300 година постојања Руске академије наука, у Библиотеци Матице српске, 30. децембра 2014. године, приређена је пригодна изложба под називом „Прва размена књига Матице српске са Руском академијом наука у Санкт Петербургу“. Аутор изложбе је наша уважена колегиница и велики стручњак за стару и ретку књигу мр Душица Грбић, у сарадњи са колегиницом Александром Драпшин. Као што видимо, сарадња са Руском академијом наука се наставља, богати се и добија ново рухо. Она мења свој облик али задржава суштину, а то је очување и неговање културних веза између два словенска народа, између две словенске државе – Србије и Русије.

Осим са Руском академијом наука, Библиотека Матице српске има активну сарадњу и са Руском Националном библиотеком у Санкт Петербургу, са којом је потписан и Споразум о сарадњи. Тачније, у Библиотеци Матице српске у Новом Саду, 6. априла 2017. године, управник Библиотеке Матице српске Селимир Радуловић, и генерални директор Руске националне библиотеке у Санкт Петербургу, Александар Иванович Вислиј, потписали су Споразум о сарадњи са циљем да се успоставе још јаче, конкретније и свеобухватније везе између двеју националних библиотека, а самим тим и настави са неговањем културне и књижевне сарадње између Србије и Русије, која траје већ вековима.

Споразум о сарадњи предвиђа размену штампаних издања, заједничку издавачку делатност, затим организацију књижевних програма, изложби, семинара, стручних скупова, као и узајамну размену стручних знања и искустава.

Предвиђена је и могућност заједничких пројеката који се односе на обраду старих рукописа и књига, њихову рестаурацију и дигитализацију, али и сарадња на међународним пројектима корисним за обе библиотеке, односно културу и науку Србије и Русије.

Од посебног је значаја предлог Управника Библиотеке Матице српске, Селимира Радуловића, за оснивање Руске читаонице под окриљем Библиотеке Матице српске и Српске читаонице у Санкт Петербургу, како би се јавност у Србији и Русији информисала о најновијим и најзначајнијим делима српске, односно руске продукције и промовисало српско, односно руско културно наслеђе. Александар Иванович Вислиј најавио је и размену електронских копија старих и ретких српских рукописа, који се чувају под кровом Руске националне библиотеке, односно рукописа на руском језику који се чувају у Библиотеци Матице српске. Он је тада истакао да је у току дигитализација свих 370 изузетно вредних српских књига које се налазе у Руској националној библиотеци у Санкт Петербургу и да ће бити предате српском народу, што је и учињено у мају наредне године.

Приликом посете Библиотеци Матице српске, господин Вислиј је имао прилику да се упозна са њеном богатом збирком старих и ретких књига, а предочена му је и чињеница да Библиотека Матице српске има највећу збирку српских књига из 18. и 19. века, као и најбогатију збирку српских периодичних публикација 18. и прве половине 19. века.

Данас, под кровом Библиотеке Матице српске чува се 50-так хиљада наслова на руском језику, како монографских, тако и периодичних издања. Изузетно богата и континуирану сарадњу Библиотека Матице српске остварује са још десетак институција у Русији. По обиму примљених наслова предњаче Руска државна библиотека, Јавна историјска библиотека, Институт за научне информације у области друштвених наука Руске академије наука у Москви, као и Државна библиотека иностране литературе, такође у Москви.

Руска државна библиотека у Москви највећа је библиотека у Европи и друга по величини у свету, која броји преко 46 милиона библиографских јединица. Богата сарадња Библиотеке Матице српске са овом институцијом такође је крунисана потписивањем Споразума о сарадњи 9. септембра 2016. године у Москви, између управника Библиотеке Матице српске, Селимира Радуловића, и вршиоца дужности директора Руске државне библиотеке, Владимира Гнездилова.

Према одребама овог Споразума, две библиотеке врше размену штампаних издања монографских и периодичних издања, сарађују у обради, рестаурацији и дигитализацији рукописа и старе штампане књиге, размењују професионална знања и искустава када је реч о комплетирању и заштити фондова, обавезном

примерку, електронској обради података, организацији рада са корисницима као и примени нових технологија у библиотекама. Осим тога, вршила би се и размена стручњака у оквирима посебних библиотечких програма, као што су: истраживање фондова, обучавање кадрова, конзервација и рестаурација књига, дигитализација и микрофилмовање докумената, организовање заједничких издавачких пројеката, конфереција, семинара и округлих столова, као и приређивање пригодних тематских изложби. И овом приликом подржана је идеја управника Библиотеке Матице српске, Селимира Радуловића, да се у Новом Саду оснује руско-српска читаоница, а у Руској државној библиотеци српско-руски читаоница, како би се руске, односно српске књиге учиниле доступним читаоцима, чиме би се још више учврстила и подигла на виши ниво ионако већ богата културна и књижевна сарадња двеју институција.

Сарадња Библиотеке Матице српске са Русијом испољава се и кроз ангажовање српских научника на проучавању старих руских штампаних књига, као и кроз ангажовање руских научника на проучавању српског језика, писма и старих и ретких књига. Руски научник и истраживач старих ћириличких штампарија и књига, аутор бројних радова, расправа и критика, проф. др Евгениј Љвович Немировски објавио је књигу под називом "Сербские монастырские типографии 16 века" („Српске манастирске штампарије 16. века"), у издању Руске државне библиотеке 1995. годин. Господин Немировски високо је оценио каталог Ћирилских рукописних књига Библиотеке Матице српске, аутора мр Душице Грбић са сарадницима, и истакао да је овом едицијом остварен потпуно нови тип каталога рукописне збирке, који, осим обичног археографског описа, садржи и радове о палеографским и лингвистичким истраживањима, нагласивши при томе велики допринос изучавању словенске палеографије и кодикологије. Иначе, палеографски приступ и метод описа ћирилских рукописа, који се примењује у овој серији окарактерисан је у науци као „новосадска палеографска школа". Са друге стране, колегиница мр Душица Грбић, Руководилац Одељења старе и ретке књиге, објавила је више десетина радова из области историје књиге, писма и библиотека, палеографије, ортографије, језика, текстологије, културне историје, низ радова о српско-руских културним везама. Посебно је значајан њен рад на каталозима у оквиру едиција: Ћирилске рукописне књиге Библиотеке Матице српске, Каталог старе и ретке књиге Библиотеке Матице српске и Каталог Легата Библиотеке Матице српске, који су објављивани под уредништвом академика Мира Вуксановића, а у настојањима да се драгоцености фонда Библиотеке Матице српске што потпуније, систематичније и што стручније прикажу и приближе јавности.

Осим српских, колегиница Грбић бавила се и проучавањем руских рукописа, као што је Псалтир руске редакције старословенског језика из друге деценије 16. века који се налази у збирци Библиотеке Матице српске. На ту тему објављивала је радове у српским и руским стручним часописима, а такође, учествовала на стручним научним скуповима од националног и међународног значаја. Од 2012. године редовни је учесник Међународне научне конференције Загребинские чтения, која се одржава сваке године у Руској националној библиотеци у Санкт Петербургу у знак сећања на Вјачеслава Михајловича Загребина, руског филолога-слависту, палеографа и археографа, који се бавио проучавањем словенских рукописа, а нарочито проучавањем српских рукописа 16. века, где је излагала свој рад Первый обмен изданиями Матицы сербской с Императорской Российской академией наук (Прва размена публикација између Матице српске и Императорске Руске академије наука), који је затим и објављен у зборнику радова Петербургская библиотечная школа у Санкт Петербургу 2016. године.

Међу најзначајније институције са којима Библиотека Матице српске има активну сарадњу убраја се и Државна јавна историјска библиотека у Москви. У веома богатим и разноврсним збиркама ове угледне установе налазе се и српске књиге које су презентоване јавности у каталогу Нине Михајловне Пашаеве из 1996. године под називом "Сербская книга эпохи национального возрождения (конец XVIII в. - 1878 г.) в фондах ГПИБ России" („Српска књига епохе националног препорода (крај XVIII в. до 1878. г.) у фондовима Државне јавне историјске библиотеке Русије“).

Данас, Библиотека Матице српске добија велики број значајних наслова из руске продукције, што разменом, што поклоном. Разменом годишње са тла Русије у Библиотеку матице српске стигне око 500 наслова монографских и периодичних издања. Приближно исти број књига Библиотека Матице српске пошаље институцијама у Русији. Размена се врши путем листа за размену са попућеним насловима публикација, са којих се врши одабир занимљивих наслова и у складу са концепцијом размене. Када је реч о периодичним публикацијама, Библиотека Матице српске редовно прима четрдесетак наслова руских часописа, а заузврат шаље све Матичине зборнике и Летопис. Библиотека Матице српске тренутно поседује око 50.000 публикација на руском језику. Сарадња је жива и на веома задовољавајућем нивоу, ако се имају у виду финансијске потешкоће са којима се суочавају све библиотеке, па и наша.

Када се говори о сарадњи Библиотеке Матице српске са Русијом, неопходно је истаћи и самопожртвовани и плодносни рад др Андреја Борисовича Базилевског (1957–2019), руског књижевника и преводиоца, који је задужио српску

књижевност и културу низом тзв. „српских пројеката“ као што су: књижевно-уметнички алманах „Сербско-руски круг“, двојезична колекција „Сербско-русская поэтическая библиотека“, а нарочито „Антология сербской поэзии“, која се издаје још од 2004. године, а која је 2011. године крунисана објављивањем антологије „Сербская поэзия XX в.“. Антологија има више од 3000 страница, обухвата стваралаштво 75 најзначајнијих српских песника и садржи око 4500 песама, од којих је Базилевски лично на руски језик превео трећину. На стварању ове антологије радио је пуних осам година, боравећи у Новом Саду и користећи фонд и читаонице управо Библиотеке Матице српске. То је до сада највећа антологија српске поезије на свету. Све томе ове антологије као и остала издања из овог пројекта, Андреј Базилевски је лично поклонил Библиотеци Матице српске.

Активна је сарадња Библиотеке Матице српске са Русијом и на пољу учешћа њених стручњака на међународним фестивалима, као што је Фестивал словенске писмености Појующие письменна у Тверу, посвећен зачетницима словенске писмености Гирилу и Методију, и на којем учествују познати песници и преводиоци из словенских земаља. На овом фестивалу су 2012. и 2016. године Библиотеку Матице српске представљали управник Библиотеке, Селимир Радуловић и помоћник управника, Мирослав Алексић, обојица признати и награђивани српски песници, превођени на руски језик. Гостујући на 29. Међународном сајму књига 2016. године у Москви, управник Библиотеке Матице српске Селимир Радуловић остварио је низ контаката. Као резултат тих активности Библиотеку Матице српске су крајем 2016. године посетили руски књижевници, Сергеј Гловјук, аутор антологије српског песништва под називом „Из века в век“ („Из века у век“) и Николај Лугинов, аутора романа „По велению Чингисхана“ („Тако вели Џингис Кан“).

Осим у улози госта на међународним фестивалима и стручним конференцијама, Библиотека Матице српске остварила се и у улози организатора и домаћина научно-стручних скупова, какав је Библионет. Дванаести по реду скуп, одржан је од 7. до 9. јуна 2018. године у Библиотеци Матице српске на тему Рукописна и стара штампана књига и том приликом уручена је награда Ђура Даничић мр Душици Грбић за укупан допринос развоју библиотечко-информационе делатности у Србији. Осим домаћих стручњака који су излагали своје реферате, Библиотека Матице српске имала је част да угости угледне предаваче по позиву, истакнуте научнике и археографе из Русије: Анатолија Аркадјевича Турилова из Института за славистику Руске академије наука у Москви и члана Српске академије наука и уметности у Београду, са рефератом „Описание рукописей как научное исследование (на сербском материале 13–18 вв)“ („Опис рукописа као научно истраживање (на српском материјалу 13–18. века“), затим Џамиљу

Нуровну Рамазанову, руководиоца Научно-истраживачког одељења ретке књиге Руске државне библиотеке у Москви, са рефератом "Редкие книги из собрания Российской государственной библиотеки: представление de visu и в виртуальном пространстве" („Ретке књиге из збирке Руске државне библиотеке: представљање de visu и у виртуалном простору“), као и Жану Леонидовну Левшину, истакнутог библиотекара Одељења рукописне књиге Руске националне библиотеке, која је наставила прегалачки рад професора Загребина на проучавању српских рукописа и овом приликом изложила свој рад под насловом "Рукописи сербского правописания в фондах Русской национальной библиотеки" („Рукописи писани српским правописом у фондовима Руске националне библиотеке“). Овакви и слични међународни научни скупови представљају нарочит вид сарадње који значајно доприноси конструктивној размени знања и искустава и отвара нове и шире могућности за даља истраживања у области писаног и штампаног наслеђа, као и за окупљање и представљање тог културног блага у потенцијалним виртуелним библиотекама.

Будући да се Русија простире на два континета, Европу и Азију, и да Библиотека Матице српске има сарадњу и са бившим совјетским републикама, са Националном библиотеком Киргизије у Бишкеку и Азербејџанском државном библиотеком у Бакуу, као и са земљама Далеког Истока, Кином, Јапаном и Корејом, слободно можемо рећи да Библиотека Матице српске има сарадњу са земљама Евроазијског континента, где културна сарадња превазилази географске границе, где се мире етничке и верске разлике, где је приоритет очување сваког народа и његових традиционалних вредности, па и наших.

САРАДЊА СА КИНОМ

Сарадња Библиотеке Матице српске са институцијама у Народној Републици Кини развија се од средине осамдесетих година 20. века. Институције културе у тој многољудној земљи биле су веома заинтересоване за сарадњу са институцијама културе у Републици Србији, и то интересовање се до данас само продубило. У Кини постоје славистичке катедре и лекторати за српски језик на универзитетима у Пекингу и Харбину, што говори да су кинески студенти заинтересовани за учење српског језика и упознавање са српском културом. Узимајућу у обзир чињеницу да се сарадња Републике Србије и Кине интензивира из дана у дан на свим плановима, па тако и на плану културе, у Кини постоји значајно интересовање за отварање нових лектората за српски језик.

Библиотека Матице српске сарађује са институцијама културе у Кини на различитим нивоима. На првом месту свакако јесте размена књига и периодичних публикација, што је и разумљиво ако се узме у обзир традиционална улога библиотеке као места на којима корисници могу да консултују или позајме жељену литературу.

Културну сарадњу, а преваходно размену публикација, Библиотека Матице српске остварује са четири институције културе, и то су:

- Национална библиотека Кине у Пекингу, Одељење за међународну размену;
- Пекиншки универзитет за стране студије, Лекторат за српски језик;
- Пекиншка универзитетска библиотека, Одељење за међународну размену;
- Библиотека Чангнинг у Шангају, Одељење за међународну сарадњу.

Публикације се размењују по захтевима, односно дезидератима. Библиотека Матице српске шаље листе понуда два до три пута годишње, а за узврат добија књиге по избору са кинеских листа. Осим Матичиних и сопствених издања, Библиотека шаље и издања других српских издавача. На овај начин, студенти српског језика и њихови предавачи, а и сви други који су заинтересовани, могу да дођу до неопходне литературе на српском језику и да буду у току са савременом продукцијом, поготово са научним публикацијама које се баве српским језиком и књижевношћу. Годишњи обим размене, без периодике, јесте око 300 наслова.

У електронском каталогу Библиотеке Матице српске тренутно има око 3500 наслова објављених у Кини (на различитим језицима), као и преко 1000 наслова на кинеском језику (септембар 2019). Тематика примљених публикација је заиста различита, од историјских прегледа и археологије, преко кинеског језика, културе, религије, књижевности, обичаја, путописних и фотомонографија, до публикација које обрађују теме везане за Кину у савременом свету.

Од партнера из Кине Библиотека Матице српске добија следеће наслове периодике:

1. Science Bulletin/ editor-in-chief Xiao-Ya Chen. - Beijing : Science China Press ; Berlin ; Heidelberg : Springer. ISSN 1001-6538

2. Social Sciences in China: journal of the Chinese Academy of Social Sciences / editor-in-chief Xu Zongmian. - Beijing : Social Sciences Publishing House. ISSN 0252-9203

3. Wenwu = Cultural Relics. - Beijing : Wenwu Chubanshe. ISSN 0511-4772

4. Journal of Library Science in China/ editor-in-chief Furui Zhan ; managing editor-in-chief Hong Jiang. - English ed. - Beijing : Library Society in China : National Library of China.

5. Zhong guo tu shu guan xue bao = Journal of the Library Science in China / editor-in-chief Jiang Hong. - Beijing : Shumu Wenxian Chubanshe. ISSN 1001-8867
6. SASS Studies / editor in chief Wang Zhan. - Shanghai : Shanghai Academy of Social Sciences.
7. Journal of Chinese Economics / editor Huang Shaomin. - Beijing : Social Science Academic Press.
8. Annual Report on China's Cruise Industry / editor-in-chief Wang Hong. - Beijing : Social Sciences Academic Press.
9. Customs Import and Export Tariff of the People's Republic of China. - Beijing : Economic Daily Press.
10. Report on the Development of Ethnic Education in China / chief editor Chen Zhongyong. - Beijing : Social Sciences Academic Press.
11. International Security Studies / editor-in-chief Tao Jian. - Beijing : Social Sciences Academic Press.
12. Beijing Daxue xuebao = Acta Scientiarum Naturalium Universitatis Pekinensis. - Peking : University. ISSN 0479-8023
13. Jingji kexue = Economic science / editor in chief Liu Wei. - Beijing : Beijing Daxue Chubanshe. ISSN 1002-5839
14. Beijing Daxue xuebao = Journal of Peking University. Philosophy & Social Sciences. - Humanities and Social Sciences. - Beijing : Beijing Daxue Chubanshe. ISSN 1000-5919

Национална библиотека Кине у Пекингу свакако је најзначајнији кинески партнер Библиотеке Матице српске. Осим редовне размене публикација, од 2007. године Библиотеке Матице српске укључена је у програм донације кинеских књига „Прозор ка Кини“ (Window to China). Програм је покренут 2006. године у оквиру пројекта Кинеска књига на међународној сцени (China Book International), који је организовала Канцеларија за информисање Државног већа Кине. Кроз међубиблиотечку размену, пројекат је подстакао Националну библиотеку Кине, Шангајску библиотеку, библиотеку Кинеске академије друштвених наука и Библиотеку универзитета у Пекингу да поклањају кинеске књиге својим колегама у другим земљама како би се кинеске књиге у што већем броју нашле на полицама библиотека широм света. Пројекат има за циљ да преко донирања кинеских књига представи кинеску историју и културу ширем кругу читалаца, као и да промовише кинеску традицију и њен данашњи напредак. Библиотека Матице српске је путем овог пројекта до данас у своје фондове уврстила 1605 наслова публикација са различитом тематиком и на различитим језицима.

Значајна сарадња на пољу неговања српског језика и књижевности одвија је са Пекиншким универзитетом за стране студије где постоји лекторат за српски језик. Студенти српског језика и њихови професори активно проучавају српску историју и књижевност и баве се превођењем дела српских писаца (Иво Андрић, Данило Киш, Милорад Павић и други). Осим публикација на српском језику које им Библиотека Матице српске редовно шаље, стручњаци Библиотеке неретко помажу кинеским колегама и код решавања одређених језичких недоумица. У априлу 2017. године млади колега из Библиотеке Матице српске, Борис Блашковић, посредством колеге из лектората за српски језик Пекиншког универзитета за стране студије Јучао Пенга присуствовао је Омладинском форуму у Кини, који су заједно организовали Унеско и кинеска влада. Форум је био намењен младима до 30 година и боравак свих учесника је у потпуности био финансиран од стране организатора у Кини. Исте године, крајем јуна, колега Пенг посетио је Библиотеку Матице српске, где је осим упознавања са радом Библиотеке, консултовао и одређене публикације из фонда Библиотеке које су му биле потребне за истраживање.

У оквиру механизма „16+1” који је установљен у сврху ојачавања сарадње између Кине и земаља Централне и Источне Европе, те спровођења међународног пројекта сарадње Један појас, један пут, посебно место заузима култура. У октобру 2018. године одржан је Први форум Уније библиотека Кине и земаља Средње и Источне Европе. Више од 160 библиотекара из Кине и земаља Средње и Источне Европе окупило се на Форуму. Домаћин и организатор Форума била је Јавна библиотека у граду Хангџоу. Форум је био конститутивног карактера јер су све библиотеке учеснице из 16 земаља Средње и Источне Европе и Кине потписале Изјаву о оснивању Уније, а усвојен је и Акциони план Уније за период 2019-2020. Као непрофитна организација за културну размену између Кине и земаља Средње и Источне Европе, ова Унија библиотека има за циљ да промовише дељење ресурса библиотека, културну размену и техничку сарадњу библиотечке заједнице. Форуму је као представник Библиотеке Матице српске присуствовала Оливера Кривошић, виши библиотекар за набавку и размену публикација. Осим сарадње са Јавном библиотеком у Хангџоу, Форум је Библиотеци Матице српске донео ближу повезаност и са другим библиотекама у Кини, као што је Јавна библиотека у граду Чонгкинг, једна од најзначајнијих јавних библиотека у Кини, која делује као национални центар за заштиту старе књиге и која је од стране кинеског министарства културе рангирана као библиотека највишег националног нивоа.

У августу 2019. године, Библиотеку Матице српске посетили су представници највећег кинеског издавачког конзорцијума China Publishing and Media Group,

који у себи садржи преко 20 издавачких центара. У делегацији је био потпредседник конзорцијума Ли Јан, као и уредници из четири издавачка центра. Разматране су могућности евентуалне сарадње у будућности.

Књиге на кинеском језику као и књиге о Кини на другим језицима које се налазе у фонду Библиотеке Матице српске сигурно ће имати свој значајан удео у културном миљеу града Новог Сада и шире, посебно ако се узме у обзир чињеница да од 2014. године на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду успешно делује Конфуцијев институт. Институт организује учење кинеског језика од А1 до Б2 нивоа, пословног кинеског језика, кинеске калиграфије, традиционалног кинеског сликарства, културе чаја, таи чаја, уметности резања папира, традиционалног кинеског певања и плеса.¹ Студенти Филозофског факултета имају могућност да изаберу кинески језик као изборни предмет, што је такође омогућено и у неколико новосадских гимназија. Часови почетног новог кинеског језика организовани су и за децу основних школа, делимично у оквиру самих школа, као и при Градској библиотеци у Новом Саду. Све то говори у прилог чињеници да време књига на кинеском језику тек долази.

САРАДЊА СА КОРЕЈОМ И ЈАПАНОМ

Као и са Кином, сарадња са Корејом и Јапаном интензивирана је крајем осамдесетих и почетком деведесетих година 20. века. У Републици Кореји (Јужна Кореја) и Јапану такође постоје лекторати за словенске језике, где се преводе књиге српских писаца и пишу лингвистичке студије на тему српског језика.

Библиотека Матице српске размењује публикације са четири институције у Републици Кореји, и то су:

- Национална библиотека Кореје у Сеулу, Одељење за међународну размену;
- Универзитет за стране језике у Ханкуку, Одељење за јужнословенске студије;
- Библиотека Народне скупштине у Сеулу;
- Корејска фондација из Сеула;
- Национална библиотека у Пјонгјангу, Одељење за међународну размену.

Публикације се размењују по захтевима, односно дезидератима. Библиотека Матице српске шаље листе понуда два до три пута годишње, а за узврат добија

¹ <http://www.ff.uns.ac.rs>, преузето септембра 2019.

књиге по избору са листа које шаљу институције из Кореје. Годишњи обим размене, без периодике, је око 250 наслова. У електронском каталогу Библиотеке Матице српске има око 650 наслова објављених у Републици Кореји (на различитим језицима), као и око 300 наслова на корејском језику (септембар 2019). Библиотека редовно прима 20 наслова текуће периодике из Кореје на енглеском и корејском језику. Институт за политику науке и технологије из Сеула редовно шаље Библиотеци Матице српске периодичну публикацију *STI Policy Review*, док Народни музеј за савремену историју Кореје из Сеула шаље часопис *Journal of Contemporary Korean Studies*.

Од партнера из Кореје Библиотека Матице српске добија следеће наслове периодике:

1. Haeoe han-gukak doseogwan donghyang bogoseo = Trends in overseas Korean Studies Libraries. - Seoul : The National Library of Korea. ISSN 2092-6073
2. Development and Society / Seoul National University, Center for Social Sciences, Institute for Social Development and Policy Research ; managing editor Chang Kyung-Sup. - Seoul : Institute for Social Development and Policy Research. ISSN 1598-8074
3. Diplomacy : international magazine / editor-in-chief J. S. Limb. - Seoul : Diplomacy. ISSN 1227-2671
4. Economic Bulletin / Republic of Korea, Ministry of Finance and Economy Center for Economic Information, KDI. - Seoul : Ministry of Finance and Economy : Center for Economic Information.
5. IJASS : International Journal of Applied Sports Sciences / editor Ju-Ho Chang. - Seoul : Korea Sport Science Institute. ISSN 1598-2939
6. The Journal of Northeast Asian history / editor-in-chief Ban Byngyool. - Seoul : Northeast Asian History Foundation. ISSN 1976-3735
7. Journal of International and Area Studies / School of International and Area Studies ; editor in chief Tae-Ho Bark. - Seoul : SIAS. ISSN 1226-8550
8. Koreana : korean art & culture / editor in chief Chin Chul-Soo ; editor Son Chu-Whan. - Seoul : Korea Foundation. ISSN 1016-0744
9. Korea Observer / Institute of Korean Studies ; editor in chief Eun Ho Lee. - Seoul : Institute of Korean Studies. ISSN 0023-3919
10. Korean National Bibliography / The National Central Library. - Seoul : The National Central Library. ISSN 1227-5247
11. Korean National Bibliography [Elektronski izvor] / The National Library of Korea. - CD-ROM izd. - Seoul: The National Library of Korea. ISSN 1738-4702

12. Annual Report / The National Library for Children & Young Adults. - Seoul : The National Library for Children & Young Adults. ISSN 2005-4378
13. Annual Report / The National Folk Museum of Korea ; editor RYU Hobong. - Seoul : The National Folk Museum of Korea : SHIN Gwangseop.
14. Oneul-ui doseogwan = Today's Library / The National Library of Korea. - Seoul : The National Library of Korea. ISSN 2233-8632
15. Newsworld : international magazin / editor in chief Lee Nam-ki. - Seoul : Newsworld : Oh Chung-sook. ISSN 1225-8520
16. The Journal of Territorial and Maritime Studies : JTMS / editor-in chief Seong Keun Hong. - Seoul : Northeast Asian History Foundation. ISSN 2288-6834
17. Korea IT Times : industry & technology times / editor in chief Monica Chung. - Seoul : Korea IT Times. ISSN 1739-2950
18. Fact Book / National Assembly Library. - Seoul : National Assembly Library.

Нарочито добру сарадњу Библиотека Матице српске остваривала је са Универзитетом за стране језике у Ханкуку и професором Сонг Хван Кимом, који је ранијих година у више наврата заједно са својим студентима посетио Библиотеку Матице српске. Са њиховог Универзитета у Библиотеку стигло је око 15 превода домаћих аутора на корејски језик.

У септембру 2015. године Библиотеку Матице српске посетио је амбасадор Републике Кореје у Србији, његова екселенција Ли Дохун, са делегацијом. Он је том приликом у Библиотеку донео вредан поклон Корејске фондације из Сеула, са којом Библиотека има дугогодишњу успешну сарадњу. Госте је примио управник Библиотеке Матице српске, Селимир Радуловић, који је закључио да сарадња две тако удаљене државе треба да се базира првенствено на културној размени. У марту 2018. године, Библиотеку Матице српске посетио је новоизабрани амбасадор Републике Кореје у Србији, његова екселенција Ју Деџонг, заједно са другим секретаром амбасаде госпођом Сал Ђи-вон и госпођом Јеленом Милосављевић из Одељења за културу амбасаде. Делегација је и овом приликом донела вредан поклон Корејске фондације из Сеула. Његова екселенција Ју Деџонг и управник Библиотеке Матице српске, Селимир Радуловић размотрили су начине за унапређење сарадње Библиотеке и институција културе у Републици Кореји, а разговарало се и о потписивању званичног протокола о сарадњи.

Сарадња Библиотеке Матице српске са Националном библиотеком Демократске Републике Кореје у Пјонгјангу (Северна Кореја) крајем осамдесетих и почетком деведесетих година 20. века била је веома интензивна, док је данас

углавном аутоматска, односно Библиотеке Матице српске повремено шаље своје публикације у Пјонгјанг, које су тамо радо примљене.

Филозофски факултет у Новом Саду је, у сарадњи са Амбасадом Републике Кореје у Србији, започео курс корејског језика, који је од новембра 2017. године доступан свим заинтересованим студентима и запосленима на Универзитету у Новом Саду, као и широј јавности. Богат фонд публикација о Кореји као и публикација на корејском језику који поседује Библиотека Матице српске стоји на располагању свима који желе да проучавају језик и културу ове земље Далеког Истока.

Када је реч о сарадњи са институцијама културе у Јапану, Библиотеке Матице српске интензивно сарађује са Славистичким истраживачким центром Хокаидо Универзитета у Сапору. Међу тамошњим стручњацима, нарочито се истиче рад проф. др Мотокија Номачија, који се активно бави изучавањем словенских, а нарочито јужнословенских језика. Проф. Номачи присуствовао је и Округлом столу посвећеном делу нашег познатог слависте проф. др Предрага Пипера, који је организовала Библиотека Матице српске у новембру 2016. године.

Славистичком истраживачком центру у Сапору, Библиотека Матице српске редовно шаље листе својих публикација за размену. Заузврат добија славистичке зборнике из колекција *Slavic Eurasian Studies* и *Slavic Eurasia Papers*, као и часописе *Eurasia Border Review* и *Acta Slavica Iaponica*.

Такође, Јапанско друштво за руске и источноевропске студије редовно шаље Библиотеци матице српске своју периодичну публикацију *Buletin of Japanese Association for the Study of Russian Language and Literature*.

Сарадња са Русијом, Кином, Јапаном и Корејом, са земљама Евроазијског континента, опстала је упркос турбулентним догађајима у нашој земљи почетком деведесетих година 20. века и показала да различитости међу народима не морају бити узрок њиховог раздвајања, већ напротив, зближавања кроз културну сарадњу и ближе упознавање националних посебности ових народа.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

Библиотека Матице српске. Преузето септембра 2019. <http://www.bms.ns.ac.rs/bms101.htm>.

Грађа за историју Библиотеке Матице српске. Књ. 1. Нови Сад: Библиотека Матице српске, 1964.

Грбић, Душица. „Вредан допринос историји, науци и култури“, приказ Сербские монастырские типографии 16. века, Е. Л. Немировский. *Годишњак Библиотеке Матице српске* (1995): 180–186.

Грбић, Душица. „Неке руске и украјинске књиге код Срба у 17. и 18. веку“. *Сусрећи библиографска '91 и '93*, 1995: 103–108.

Грбић, Душица. „Драгоценост сведочанства о српско-руским културним везама у 19. веку“. *Годишњак Библиотеке Матице српске* (1996): 120–124.

Грбић, Душица. „О Јевгенију Љвовичу Немировском: поводом осамдесетогодишњице живота“. *Годишњак Библиотеке Матице српске* (2005):76–95.

Грбић, Душица. „Сто осамдесет година прве размене књига Библиотеке Матице српске“. *Годишњак Библиотеке Матице српске* (2012): 49–64.

Грбић, Душица. „Первый обмен изданиями Матицы сербской с Императорской Российской академией наук“. *Пејтербурјска библиотечна школа* (2016):88–95.

Димитријевић, Душко. „Односи Србије и Кине на почетку 21. века“. *Међународни проблеми*, година LXX, број 1 (2018):49–67.

Додеровић, Радивој. „Размена публикација са иностранством у периоду од 1991. до 2000. године“. *Годишњак Библиотеке Матице српске* (2000): 127–132.

Ђурашиновић, Биљана М. „Руска државна библиотека у Москви – од музејске збирке књига до колекције од националног значаја“. *Читалиште*, Год. XVIII, бр. 34 (2019): 52–66.

Jazić-Savin, Tatjana. *Razmena publikacija između Biblioteke Matice srpske i ustanova u Rusiji, kasnije SSSR, od 1832. godine do Drugog svetskog rata*. Novi Sad: [s.n.], 1981.

Кривошић, Оливера. „Први форум Уније библиотека Кине и земаља Средње и Источне Европе“. *Библиокар*, Год. LXI, св. 1 (2019): 137–139.

Рукописна и старина шtamпана књига: зборник радова / XII стручно-научној скупи Библионеј 2018, Нови Сад, 7–9. јуни 2018. Београд: Заједница матичних библиотека Србије; Нови Сад: Библиотека Матице српске, 2018.

Шево, Верица. „Библиотека Матице српске у часопису Покрет на прелому XIX и XX века“. *Годишњак Библиотеке Матице српске* (2006): 85–92.

<http://en.hzlib.net/cceeluchina/635.htm> (преузето септембра 2019).

<http://www.ff.uns.ac.rs> (преузето септембра 2019).

VERICA ŠEVO
OLIVERA KRIVOŠIĆ
Matica Srpska Library, Novi Sad
vsevo@bms.ns.ac.rs
okrivosic@bms.ns.ac.rs

MATICA SRPSKA LIBRARY:
ACTIVE INTERNATIONAL COOPERATION
FROM RUSSIA TO THE FAR EAST

SUMMARY | The paper describes the development of acquisition and exchange of publications in the Matica Srpska Library in Novi Sad, from the first exchange of publications with the Russian Academy of Sciences in 1830, which comprised the exchange of gifts, to the modern time exchange, raised to a higher level of cooperation. Today, the Matica Srpska Library cooperates with a large number of institutions in Russia, China, Japan, and Korea, ie. with Eurasian countries, and the exchange involves not only the exchange of books but also the exchange of experts, international visits, and participation in conferences, festivals, etc. This paper describes the most significant events related to the cultural cooperation of the Matica Srpska Library with this part of the world.

KEYWORDS | Matica Srpska Library, *Letopis Matice Srpske*, library, book exchange, book acquisition, international cooperation, cultural cooperation, Serbia, Russia, China, Japan, Korea

ВЕРИЦА ШЕВО
ОЛИВЕРА КРИВОШИЧ
Библиотека Матицы Сербской, Нови Сад
vsevo@bms.ns.ac.rs
okrivosic@bms.ns.ac.rs

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЫ СЕРБСКОЙ:
АКТИВНОЕ МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО
ОТ РОССИИ ДО ДАЛЬНЕГО ВОСТОКА

СЖАТОСТЬ | В документе описывается развитие приобретения обмена публикаций библиотеки Матицы Сербской в Новом Саде начиная с первого обмена публикациями с Русской Академии наук 1830 года, что означало обмен дарами, вплоть до расширения и обмен и поднятие на более высокий уровень сотрудничества. Сегодня матричная библиотека Сербии сотрудничает со многими учреждениями в России, Китае, Японии и Кореи, т.е. со странами Евразии, а обмен означает не просто обмен книг, а также обмен экспертами, международные визиты и участие в конференциях, фестивалях и др. В статье описаны наиболее значимые события связанных с культурным сотрудничеством в библиотеках Матицы Сербской с этой частью мира.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА | библиотека Матицы Сербской, Ежегодник Матицы Сербской, библиотека, обмен книгами, приобретение книг, международное сотрудничество, культурное сотрудничество, Сербия, Россия, Китай, Япония, Корея